

Yttrande

Etablering för fler – jämställda möjligheter till integration (SOU 2023:24), A2023/00885

Svenska kyrkan är närvarande i hela Sverige genom sina ca 1 300 församlingar. Det konkreta mötet med människor som är nya i Sverige sker bland annat i församlingarnas diakonala verksamheter, i barn- och ungdomsverksamheten och vid gudstjänst. Svenska kyrkan strävar efter att bedriva ett kvalificerat, rättighetsbaserat och hållbart socialt arbete. Många församlingar erbjuder exempelvis praktik, arbetsträning och rehabilitering utifrån evidensbaserad metodologi. I de diakonala verksamheterna har Svenska kyrkan långvarig erfarenhet av samverkan med det offentliga och andra samhällsaktörer. Svenska kyrkan ser också som sitt uppdrag att erbjuda gemenskapsfrämjande och existentiellt stöd, och på så sätt bidra till att stärka människors livsmod och framtidshopp.

Svenska kyrkan lämnar enbart synpunkter på utvalda delar av betänkandet.

Svenska kyrkans synpunkter

- Svenska kyrkan *tillstyrker* förslaget att lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (etableringslagen) ska omfatta en utvidgad målgrupp.
- Svenska kyrkan *tillstyrker* förslaget att en skyldighet införs för Migrationsverket i etableringslagen att lämna information i samband med ett beslut om uppehållstillstånd eller uppehållskort beviljas första gången. Vidare *tillstyrker* Svenska kyrkan förslaget att kommunernas ansvar förtydligas i etableringslagen.
- Svenska kyrkan vill betona vikten av att information även ges om grundläggande mänskliga rättigheter och var man kan vända sig om dessa rättigheter kränks.
- Svenska kyrkan *tillstyrker* förslaget att nyanlända i den utvidgade målgruppen som deltar i etableringsprogrammet ska få etableringsersättning.
- Svenska kyrkan delar bedömningen att Arbetsförmedlingen bör ges i uppdrag att ta fram indikatorer för stegförflyttning, och uppmanar till att tillvarata civilsamhällets erfarenheter och metodutveckling på området.

- Svenska kyrkan välkomnar bedömningen att nyanlända ska erbjudas öppen förskola där möjlighet till språkträning och studie- och yrkesvägledning ingår.
- Svenska kyrkan *tillstyrker* förslaget att föräldralediga ska ges likvärdiga möjligheter vid etableringsinsatser och att det vid beräkning av ramtid ska bortses från tid som den nyanlände har varit förhindrad att delta på grund av vård av eget barn.
- Svenska kyrkan vill påminna om att även gruppen nya i Sverige som är över 66 år kan vara i behov av integrationsfrämjande insatser.

Utveckling av Svenska kyrkans synpunkter

7.3 Nyanlända som ska kunna anvisas till etableringsprogrammet

Svenska kyrkan vill understryka att kraven på egen försörjning för permanent uppehållstillstånd som infördes i utlänningslagen (2005:716) i juli 2021 innebär att anhöriga, varav majoriteten är kvinnor, i högre grad än tidigare riskerar att under mycket lång tid fastna i en beroendeställning till anknytningspersonen. En egen försörjning är därför av särskild vikt för denna grupp.

Svenska kyrkan *tillstyrker* därför förslaget att etableringslagen ska gälla för den utvidgade målgruppen. Vidare är Svenska kyrkan positiv till förslaget att etableringslagen ska gälla för den utvidgade målgruppen även under tid för prövning av ansökan om nytt eller fortsatt uppehållstillstånd eller uppehållskort.

7.4 Hur och vem bör informera om möjligheten att delta i etableringsprogrammet?

Svenska kyrkan delar bedömningen att nyanlända i Sverige behöver nås av information om vilka etableringsinsatser som erbjuds och vilka förväntningar som finns. Svenska kyrkan vill dock betona vikten av att information även ges om grundläggande mänskliga rättigheter och vart man kan vända sig om dessa rättigheter kränks. Sådan information kan med fördel inkluderas i den gemensamma myndighetsinformation som utredaren bedömer bör tas fram.

Svenska kyrkan *tillstyrker* förslaget 7.4.2. att det i etableringslagen införs en skyldighet för Migrationsverket att lämna information i samband med ett beslut om uppehållstillstånd eller uppehållskort beviljas första gången. Vidare *tillstyrker* Svenska kyrkan förslaget 7.4.5 att kommunernas ansvar förtydligas i etableringslagen.

7.5 Ersättning för den som deltar i etableringsprogrammet

Det finns evidens för att en individualiserad ersättning ger incitament för kvinnor att delta i etableringsinsatser. Svenska kyrkan är därför positiv till förslaget att de män och kvinnor som ingår i den utvidgade målgruppen ska ha rätt till etableringsersättning. Då den utvidgade gruppens försörjning ska vara säkrad genom anknytningspersonen föreslås de få en lägre ersättningsnivå.

Svenska kyrkan *tillstyrker* förslaget att nyanlända i den utvidgade målgruppen som deltar i etableringsprogrammet ska få etableringsersättning.

9.2.5 Arbetsförmedlingen bör följa upp individens progression

Svenska kyrkan delar bedömningen att Arbetsförmedlingen bör ges i uppdrag att ta fram indikatorer för uppföljning av intermediära resultat, vilka mäter den nyanlände individens progression mot arbete eller studier. Civilsamhället har omfattande erfarenhet av arbete med stegförflyttning och progressionsmätning. Svenska kyrkans evidensbaserade metod Mary mäter progression utifrån den danska BIP-forskning som betänkandet refererar till. Svenska kyrkan har delat med sig av kunskaperna till Arbetsförmedlingen inom ramen för Nationell samverkansgrupp för idéburen verksamhet inom det arbetsmarknadspolitiska området.¹ Svenska kyrkan uppmuntrar till fortsatt kunskapsutbyte inom arbetet med att ta fram indikatorer för uppföljning av intermediära resultat, och välkomnar att det riktas uppmärksamhet mot stegförflyttning och progressionsmätning.

9.4.1 Föräldralediga bör ges likvärdiga möjligheter till etableringsinsatser

Svenska kyrkan välkomnar förslaget att föräldralediga ska ges likvärdiga möjligheter vid etableringsinsatser och att det vid beräkning av ramtid ska bortses från tid som den nyanlände har varit förhindrad att delta på grund av vård av eget barn. Utredningen lägger stor vikt vid att kvinnor och män ska mötas av samma förväntningar, möjligheter och villkor i fråga om utbildning, studieval, betalt arbete som ger ekonomisk självständighet, och personlig utveckling. Detta är utredningens kärna i vägar till mer jämställd integration. Utredningen konstaterar samtidigt att kvinnors långsammare arbetsmarknadsinträde i stor utsträckning kan kopplas till ansvaret för omsorgen om barn. Trots detta återfinns inte resonemang om att kvinnor och män ska ha samma möjligheter, förväntningar eller krav när det gäller det obetalda omsorgsarbetet. Trots att fördelningen av omsorgsarbetet bedöms utgöra grund för frågor om utbildning, studieval och personlig utveckling, återfinns inte resonemang, än mindre bedömningar eller förslag, om hur en mer jämställd fördelning av omsorgsarbetet kan uppnås.

I brist på bedömningar eller förslag om hur omsorgsarbetet kan fördelas mer jämställt, välkomnar Svenska kyrkan att föräldraledighet föreslås räknas som överhoppningsbar tid i etableringsinsatser. Signalen om att omsorgsarbete är en viktig aspekt av livet, en samhällsnytta om man så önskar, kan utöver att ge kvinnor en mer jämställd möjlighet att ta del av etableringsinsatser, också i förlängningen bidra till ett större deltagande av män i omsorgsarbete.

9.4.3 Öppen förskola med språkträning och studie- och yrkesvägledning för föräldralediga

Svenska kyrkan välkomnar bedömningen att erbjuda nyanlända öppen förskola där möjlighet till språkträning och studie- och yrkesvägledning ingår. Svenska kyrkan vill understryka vikten av att möjliggöra för samverkan mellan den kommunala vuxenutbildningen, som föreslås tilldelas statsbidrag, och till exempel Svenska kyrkan som i många fall erbjuder välbesökt öppen förskola. Svenska kyrkan

¹ Arbetsförmedlingens huvudkontor, 26 januari 2023.

vill uppmuntra till att tillvarata civilsamhällets erfarenheter av just den föreslagna kombinationen av öppen förskola, språkträning och samhällsvägledning.

Uppsala den 8 november 2023

På kyrkostyrelsens vägnar,

Martin Modéus
Ärkebiskop, ordförande

Karin Sarja
Avdelningschef